

27. DÜNYA MİMARLIK KONGRESİ - UIA2021 RIO

RIO DE JANEIRO ŞARTI TÜM DÜNYALAR. YALNIZCA BİR DÜNYA. MİMARLIK-KENT 21

27. Dünya Mimarlık Kongresi - UIA2021 RIO, kentlerin geleceğini ve geleceğin kentini tartışmak üzere mimarlar, kentsel tasarımcılar, peyzaj mimarları, araştırmacılar, öğrenciler, mimarlık ve şehircilik dernekleri, sosyal örgütlenmeler, düşünürler, şehir plancıları ve kentlileri bir araya getirdi. Bu vesileyle, hep birlikte daha elverişli şehirlerle daha adil ve daha destekleyici, kucaklayıcı, güçlü bir dünya inşa etmek için ortak öneriler sunuyoruz.

Bozulan habitatların ve ziyan edilen kaynakların insanlığı tehlikeye attığı ve COVID-19 pandemisinin varlığımıza yönelik fiziksel tehditler oluşturduğu bir dönemde, bu halk sağlığı trajedisinden etkilenen herkesin, özellikle de hayatını kaybedenlerin yakınlarının acılarını paylaşıyoruz.

Temel olarak, pandemi şehirleri ve bölgeleri yapılandırmak için temel olan siyasi, ekonomik, sosyal, kültürel ve çevresel boyutlar arasındaki birbirine bağlı ilişkilere ve kapsayıcı kamu politikalarının acilen uygulanması ihtiyacına dikkat çekti. Bu alanlardan, iklim ile imtihanın ve nitelikli mekânlara, halk sağlığına, herkes için nitelikli konutlara ve eşitsizliklerin azaltılmasına duyulan ihtiyacın farkında olan Kent 21 ortaya çıkacaktır.

Kentlilik bağlarını güçlendirmek isteyen herkesi, farklı kültürlerin ve halkların bir arada barış ve uyum içinde yaşayabileceği, kucaklayıcı ve sağlıklı şehirlerin inşasına katkıda bulunmaya çağırıyoruz.

Biliyoruz ki;

COVID-19 pandemisi, başta yoksul ve gelişmekte olan ülkeler olmak üzere, dünyanın her yerinde binlerce şehrin zayıf noktalarını açığa vurdu;

finansal kapitalizmin yükselen hegemonyası sayısız ülkede bir kamu politikası olarak toplumsal refahın temellerini sarstı; otoriter ve yağmacı karakteri, toplumlardaki, özellikle de şehirlerdeki örgütlenme biçimlerini yıprattı;

bilimsel ve teknolojik imkanların yüksek gelir peşinde koşan şirketlerin çıkarlarına sunulması, istihdamın azalması, mesleklerin ortadan kaldırılması yoluyla emek ilişkileri ve yaşam koşulları baltalandı; büyük sanayi ve finans şirketleri, devlet aygıtını sosyo-ekonomik seçkinlerin çıkarlarına tabi kılarak, ayrılmış ve dışlayıcı şehirlerin inşasına katkıda bulunarak küresel ekonomik kalkınmada hegemonyacı hale geldi;

dünya çapında birçok şehirde görülen yaygın kentleşme modeli, genellikle yasadışı izinsiz girişler ve kırsal arazilerin, su kaynaklarının, ormanların ve çevre koruma alanlarının yağmacı kentsel işgali yoluyla oluşan sosyal ve mekânsal asimetriyle sonuçlanmakta;

küresel ölçekte, bu sürecin en yıkıcı aşaması, dünyanın her yerinde, altyapısı olmayan ve devletin varlık göstermediği yerlerde harap konutlarda yaşayan milyonlarca insana dayatılan korunmasızlık oldu;

gayri resmî kentsel yerleşimlerde yaşayanlara, genellikle kentlerde insanlık dışı koşullar altında yaşayan milyonlarca mülteci eklenmekte;

şehirler ve bölgeler o kadar dengesiz hale geldi ki, yaşamsal kaynakların tükenmesi, içme suyu eksikliği,

27. DÜNYA MİMARLIK KONGRESİ - UIA2021 RIO

iklim değişikliğinin ters etkileri, biyolojik çeşitliliğin ve ekosistemlerin bozulması ile halk sağlığı sorunları nedeniyle insan yaşamının devamlılığı tehdit altında;

uzayan beklenen yaşam süresi ve düşen doğum oranları, üretim ve tüketim şekillerindeki dönüşümler, emek ilişkilerindeki ve uyumlu yaşam koşullarındaki değişimler, konut alanlarının ve şehrin yeniden önem kazanmasının yanı sıra mimari ile temel halk sağlığı arasındaki ilişkiyi gerektirmektedir;

ırkçılık, homofobi, zenofobi ve kadın düşmanlığı, eşitsizliğin azaltılması ve adil, sağlıklı kentlerin inşası ile bağdaşmamaktadır;

siyasi tartışmaların ve bilimsel bilgiye olan inancın eksikliği ile eleştirel düşüncenin tükenmesi, otokratik rejimlerin yeniden canlanmasıyla kamuoyunun manipülasyonunu beslemekte ve demokratik süreçleri bozmaktadır;

geleceğin şehirlerini üretecek olan uzmanların yetiştirilmesi için eğitim esastır;

mimarlar ve şehir plancıları, insancıl eğitimleri aracılığıyla, kentli haklarına ve demokrasiye saygı göstererek, topluma karşı içkin bir bağlılığa sahiptirler;

II. Dünya Savaşı'nın sona ermesinden sonra, harap şehirleri yeniden inşa etmek için ortak çabalara ihtiyaç duyulduğu sırada kurulan UIA, ulusal sınırları aşan ortak bir amaç yolunda hoşgöründe, bilgi yolunda insanlığın gelişmesinde, sanat ve bilime saygı gösterilip takdir edilmesinde ve insan ihtiyaçlarına göre tasarlanmış uygun teknolojinin geliştirilerek kullanılmasında ısrarcıdır.

27. Dünya Mimarlık Kongresi - UIA2021 RIO,

Ajanda 2030 ve Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri ile Yeni Kentsel Gündem'de ifade edilen Birleşmiş Milletler, UN-Habitat ve UNESCO tarafından yayınlanan yönergeleri temel alarak, UIA, tartışmalar için yön gösterecek dört başlıkta kurgulanmış "Kent 21 İçin Öneriler"i sunar:

I. ÇEŞİTLİLİK VE KARIŞIM

Ekonomik, sosyal, kültürel ve politik gelişmenin odağı olarak kavranan kent, tüm yaşayanlarını kucaklamalıdır. Bu bağlamda, kamusal hizmetlere evrensel erişim şarttır.

1.1 Kentin karşılıklı ilişkilere dayalı olduğu, toplumsal yaşamın çeşitli bileşenlerine karşı faal ve açık olduğu kabul edilmelidir. Çağdaş taleplere uyarlanmış şehirler olmadan kalkınma olamaz.

1.2 Tek bir kültür olmadığı gibi, tek bir kentsel biçim de yoktur. Kentsel çöküntü bölgeleri ve yoksulluk çeken ücra alanlar da dahil olmak üzere kentler için çeşitli üretim biçimlerini tanımak, bu alanları altyapı ve kamu hizmeti talepleriyle uyumlu hale getiren programlar uygulamak gerekir;

1.3 Kent merkezleri, bölgesel aidiyeti, toplumun tarihî ve kültürel mirasını, demokratik alanın bir sembolü ve çeşitliliğin ifade edildiği yeri temsil eder. Simgesel, ekonomik, politik ve sosyal açıdan çöküşlerini önlemek için, kent merkezlerinin kalıcı olarak bakımları üstlenilmeli ve değerleri artırılmalıdır;

1.4 Sürdürülebilir ve uzun ömürlü kentsel gelişim politikaları, toplumların kendine özgü özelliklerine, çelişkilerine, ilgi ve ihtiyaçlarına cevap veren, yaş ve ırkla ilgili konuların yanı sıra sosyal ve çevresel yönleri, kültürü, cinsiyeti, konforu, refahı dikkate alarak erişilebilir olmalı ve insanlığın barınma ihtiyacını karşılamada farklı ölçeklerde çalışmalıdır;

1.5 Kentsel planlama ve mimarinin gelir, cinsiyet ve cinsellik, ırk, kültürel gelenekler konularını bütünleştirerek, savunmasız grupların ve göçmenlerin taleplerine cevap verebilen eylem ve süreçleri kapsayacak şekilde kavramsal boyutta konut ve planlama uygulamaları oluşturması elzemdir;

27. DÜNYA MİMARLIK KONGRESİ - UIA2021 RIO

1.6 Mimari ve kentsel planlama kararları, eşitsizlikleri ele almaya, yoksulluğu azaltmaya ve bölgenin demokratik yönetimini güçlendirmeye yönelik stratejileri, disiplinlerarasılığı ve sektörlerarasılığı genişleterek, tabanı dahil eden katılım süreçleri ve eylemleri, çoğul gerçekliğe ve sosyal, etnik ve cinsiyet farklılıklarına ses vermeye yönelik stratejileri hesaba katmalıdır.

1.7 Bayındırlık çalışmalarının eksiksiz proje tasarımları yoluyla ihale edilmesi, altyapı ve inşaat kalitesi ile kentsel alanların değerlendirilmesi için kilit unsurdur.

2. ZAYIFLIKLAR VE EŞİTSİZLİKLER

Çağdaş bir kentin temel gayesi, sosyal ve mekânsal eşitsizliklerle mücadelede odaklanan demokratik ve kapsayıcı kamu politikaları aracılığıyla devletin bir görevi olarak planlanıp yönetilen kolektif bir kentsel alanın inşası olmalıdır.

2.1 Çevresel krizler ve halk sağlığını etkileyen acil kriz durumları, bölgeleri ve nüfusları eşit olmayan bir şekilde etkiler, bu nedenle planlama eylemleri daha hassas bölgelere üst düzeyde öncelik vermeli, yerel ekonomiyi kuvvetlendirmeli ve taban girişimlerini güçlendirmelidir;

2.2 Bir bütün olarak toplum için kent hakkını güvence altına alan, tarihî ve kültürel varlıkları zenginleştiren, önceden var olan özellikleri kabul eden ve gelecek nesiller için çevreyi koruyan entegre ve demokratik bayındırlık çalışmalarının uygulanmasını teşvik etmek gereklidir;

2.3 Herkes için uygun yerlerde, ihtiyaç sahibi ailelere yönelik olanaklara göre hazırlanmış finansman yoluyla iyi, sağlıklı konutlar bir sosyal adalet ve halk sağlığı meselesidir;

2.4 Kamu hizmetlerine - altyapı, hıfzıssıhha, ulaşım, emniyet ve güvenlik - evrensel erişim, toplumdaki zayıflıkları ve eşitsizlikleri azaltmak, sağlıklı ve sürdürülebilir şehirleri desteklemek için temel bir şarttır;

2.5 Mimarların teknik uzmanlığı, sağlık hizmetlerinde yoksulluğu ve eşitsizlikleri azaltma, sivil haklara saygı gösterme ve demokratik, ortak ve katılımcı yönetimi güçlendirme stratejilerini dikkate alarak, bölgede faaliyet gösteren temsilcilerin bilgeliğini paylaşmalı ve söyleşmelidir;

2.6 Sosyal konut konusunda teknik destek ve yardım, tüm toplum için kalıcı ve erişilebilir bir kamu hizmeti olarak düşünülmeli ve gerçekliğin birçok farklı yönünü ele alan kontrol mekanizmaları ve entegre eylemlerin olasılıklarına vurgu yapılmalıdır;

2.7 Küresel düzeyde, kamu bütçeleri, zayıflıkları ve eşitsizlikleri azaltmaya ve yoksullukla mücadelede odaklanan kamu politikalarını finanse etme kararlılığını ifade etmelidir. Mimarlar ve yerel kuruluşlar arasında kurulacak kamu yatırımlarıyla desteklenen ortaklıklara yüksek öncelik verilmelidir.

3. DEĞİŞİMLER VE OLUŞUMLAR

İyi bir kent, çevreye saygılı, doğal, tarihî ve kültürel miras varlıklarına değer katarak, temel kamu hizmetlerinin arzı ve bakımı ile uyumlu demografik yoğunluklar sağlayarak insanlık durumuna odaklanır.

3.1 Çağdaş kent, iklim ve gezegene odaklanan küresel harekette bir paydaş olarak ele alınmalıdır. Yapılı çevrenin esnekliğini ve uyarlanabilirliğini artırıp öngörülemez hareketliliğin, su kaynaklarının geri kazanılmasının, ekosistemlerin ve biyolojik çeşitliliğin rehabilitasyonunu ve iklim değişikliğinin olumsuz etkilerinin her mahaldeki doğal döngülerle uyumlu olacak şekilde azaltılmasını özendiren, kentsel işgalin yayılmasını azaltan kamu politikaları teşvik edilmelidir.

3.2 “Akıllı ve yaratıcı şehirlerin” teşviki, kentsel araçları teknolojiyle ve kamu hizmetlerine evrensel

27. DÜNYA MİMARLIK KONGRESİ - UIA2021 RIO

erişimi eşitlikçi ve kapsayıcı yollarla birleştirmeli, plansız genişlemeyi ve çevresel bozulmayı, ayrıca sosyal ve mekânsal eşitsizlikleri ve riskleri tersine çevirmelidir;

3.3 Dayanıklı şehrin kentsel boşlukları, yoğunlaşma, karma kullanımlar, kamu hizmetleri ve mekânları, yeşil alanlar, yeni teknolojiler ve sosyal, ekonomik ve kültürel farklılıkları birleştiren çeşitli mimarilerle doldurulmalıdır;

3.4 Altyapı ile donatılmış alanların kentsel dokuyu olumsuz etkilemeksizin bilinçli olarak yoğunlaştırılması, toplumsal kapsayıcılık adına, konut ihtiyaçlarına cevap vererek sosyal çeşitlilik ve kullanımların yolunu açan, sosyal etkileşime yer sağlayan kamusal alanların potansiyelini geliştirebilen bir araçtır;

3.5 Mimarlar, şehir plancıları, kurumlar ve toplumsal aktörler yerel halkla anlaşma içinde, altyapı sağlamanın, yüksek riskli ve halk sağlığı açısından acil durumları hafifletmenin yanı sıra eskimiş konutları daha güvenli ve sağlıklı koşullarla donatmak için birlikte çalışabilir ve çalışmalıdır;

3.6 Mimari, kaynakların boşa harcanmasından kaçınılarak, yerel işgücü becerileri, kolektif bilgelik, gelenekler ve kültürleri tanıyıp iklimsel çeşitlilik artırılarak yerel malzemeler yoluyla sağlanmalıdır;

3.7 Sağlık örgütlenmesinin sosyal ve çevresel etkenleri, kamu politikalarının izlenmesi ve değerlendirilmesi, geniş tabanlı, sektörler arası ve katılımcı bakış açılarının benimsenmesi sağlanmalıdır;

4. GEÇİCİLİK VE AKIŞLAR

Kapsayıcı ve sürdürülebilir kent, çağdaş dünyanın gerektirdiği insan, malzeme ve bilgi akışlarına tatmin edici bir şekilde yanıt verebilmek için mekânlar ile verimli ve nitelikli ulaşım araçları sağlar.

4.1 Kentsel hareketlilik, çevresel kaynaklar ve nüfusun günlük ulaşım ihtiyaçlarına cevap verme açısından çağdaş gereksinimlere uygun olarak ele alınmalıdır;

4.2 Ulaşım biçimlerinin çeşitliliği, özellikle toplu taşıma ve aktif ulaşım araçları - çalışma, bisiklete binme ve diğerleri - toplumsal eşitlik içinde ve sağlıklı, sürdürülebilir şehirlerin teşvikinde kentsel hareketliliği geliştirmek için şarttır;

4.3 Hareketlilik ve arazi kullanımı planlaması ve ikameti, kentleşmenin yararlarının eşit dağılımını desteklemek ve aynı zamanda kentsel yayılmayı kontrol altına almak için entegre edilmesi gereken araçlardır;

4.4 Yaya, şehrin ana karakteridir. Akış alanları, hareket kabiliyeti kısıtlı olanları, farklı yaş gruplarından ve toplumsal sınıflardan bireyleri de kapsayacak şekilde yayaların günlük aktiviteleri için tasarlanmalıdır;

4.5 Geçiş alanları, mutlak çözümlere öncelik vermeksizin, kente ve tesislerine erişimi genişleterek kültürel peyzajlarla bütünleştirilerek planlanmalı ve tasarlanmalıdır;

4.6 Kamusal alan, toplanma ve yurttaşlık pratiklerinin merkezidir. Kentsel tasarım sadece kamusal alan inşa etmek için değil, aynı zamanda demokratik ve kapsayıcı çözümler üretmek içindir.

4.7 Mimarlık ve kentsel planlama, göçmen ve mülteci nüfuslarının sosyal, ekonomik ve kültürel olarak kaynaştırılmasına katkıda bulunarak günümüzün göç olgusunu karşılama ve sorunları ile başa çıkma araçlarıdır.

Çok daha adil ve eşitlikçi, daha iyi kentlerin devam etmekte olan inşasında mimarlık ve kentsel planlamanın oynayacağı kilit roller vardır. Tasarım, kentlerin elverişli şekilde planlanmasına katkıda bulunmak, fikirleri hayata geçirmek, tartışmayı teşvik etmek ve dönüşümlerin uygulanabilirliğini sağlamak için önemli bir araçtır.

27. DÜNYA MİMARLIK KONGRESİ - UIA2021 RIO

Tüm Dünyalar. Yalnızca Bir Dünya. Mimarlık-Kent 21.

Daha İyi Bir Dünya İçin

İmzalayan Kuruluşlar:

IAB; IAB-RJ; CAU-BR; CAU-RJ; FNA; ABEA; ASBEA; ABAP; FENEA; CEAU-RJ, ANPARQ; ANPUR; ABDEH; DOCOMOMO Brasil; FIOCRUZ; ICOMOS Brasil; CIALP; FPAA.

Sorumlu Komisyon:

Angélica Benatti Alvim, Elisabete França, Luiz Fernando Janot, Igor Vetyemy, Maria Elisa Baptista, Nivaldo Andrade, Sérgio Ferraz Magalhães

Türkçe Çeviri:

Elif Kaymaz